ԱԶԳԱՍԷՐ

Հասարակաց հնդկաստա-նեայց ցուցակ վերջ տարեկան Կ. Ռուփի 24. Բաժանորդներու Ռ500.

ՄԽԹԱՐՈՒՆ ԵՒՐՈՅ ՃԱՌԵՐԻ ԵՐՋԱՆԻԿ

Ամենայն ազգային հրա-տարակութիւնք ձրի տը-պին. Առանձին ազդք տպագ-րելոյ 2 անայ առ տողն.

ՀԱՆԴԷՍ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ԵՒ ...

ՀԱՏ. Ե. ԹԻՒ 138. ԿԱԼԿԱԹԱ 1848 Մայիս 13

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՔ

ԿԱԼԿԱԹԱ

ԽՈՐՀՐԴԱՆԱՑ մարգարէն յԻսրա-յէլ խէր և խրախուսէր զնա․ զի հա-ճոյքն Աստուծոյ ծանօթք էին նորա։

Երկրաւոր իշխանութիւնք պարգևք երկնից են՝ ի վերուստ իջեալք․ ա-պաքէն քանի՜ երանութիւն մեզ, որ և յանհուն ստորութեան այսմիկ տր-ամնին լինիմք․ ոչ միայն ծանօթու-թեան, այլ և սիրոյ և ազգութեան համբոյն, որպէս թէ և սաստիկ ձեռա-ւորաց իշխանութեանն առնելոյ ի վե-րուստ մարդկան։

Պարոն Պետրոս Յ. Պօղոսեան Հայ-կազն Օրէնսդէտ Գերագոյն Ատենի մայրաքաղաքիս այսմիկ՝ մեծ արար առ ազգն զշնորհ Ճշմարիտ ազգասի-րութեան իւրոյ՝ խրախուսանօք մտօք միջնորդ լինելով ի մէջ երկուց հա-մազգեաց, և անցեալ յերկուց կող-մանց առաջադրել ջանալով զատարանադատս վէճն ի միջի նոցա՝ որ անշուշտ ան-տեղութիւն բերէր երկոցունց ևս։

Սոյնպէս նշեալ վէճն չէ անձնա-կան ինչ, այլ հրապարակական, վասն որոյ և մեք հրապարակեմք շնոր-հակալութեամբ օրհնութեամբք զձեռ-նտու ազգասիրութիւն նորա։

Ո՛հ եթէ պատուելի պաշտօնա-տար եղբարք մեր՝ յաւաղումն շնոր-հաց փախստելով, ըստ նմին օրինակի հայեցին յայդ երկուց և յարիցէն, որով փոքրիկ խումբ հասարակութեան մերոյ առա՛ երջանիկ եղեալ քան ըզ-բազումն այլոց ազգաց՝ հանդարտօք բարիս մայթէր պատուական կենաց նոցա, և որդւոց նոցին․ հանդարտու-թեր փառաւորէր զԱստուած վասն ազգասիրութեանց նոցա․ Իսկ որ մեր խնդիր Այսն կարօտի սիրոյ և միաբանութեան այսպիսի որդւոց, կարօտի։

— Տէկէն Աւետիք Մինաս Ա-ւետեան որ զամն ութեւտասն գրե-թէ այսինչեալ եկեալ ՚ի նոր Ջու-

դա՛ առ կենդանութեանն առն իւրոյ ՚ի Մուրճիան, և առ հրաւէր նորա եկեք զամենայն և եկն առ նա, զանձն հինգ սատակեցաւ. Զոր չխնայ անձին՛ որ զոհեր զինքն ՚ի մասունքութեանն. Իւ այժմ լոր, թէ այլ մի նոր հրաշ էր ՚ի վեր երևեցաւ. յորում ոչ միայն ոչ յերէ նա զինն իւր, այլ և զնա ընդունողքն. երկուց ՚ի նոցանէ միայն կասկերով զամենայն։ — Նոր, թէ հրապարակու Գր. Աւետիք մայրաքաղաքին յինքն առնելոց եղէ նա զհրամանատարութիւն. և ընդդիմանալոց հետ պէտք վերկրկնել կառավարանն. Ընդ յոգ ու հեռ ոտնյաւանք կողմն հանդարտեցելոյն, և այժմ իւրայինք ոսկեմաղ ձգաման։ Իրմէ քաղաքն ոչ խնդրել թէ զի՞նչ առնէ ընդ յեմոր։ —

— Հոլանդայ լրագիր առեալ ՚ի Նանգուի Տայմս լրագրէ Մարտ 20 թուականն։

" ՚Ի մէջ այնց Պարսկաց, որք անդամք գրեցան Թագաւորական Հռոմայեցւոցն ընկերութեան՝ առաջանի և անուն Պարսն Մարգոհ Շիրինեան Աստղաբաշխեցւոյ. Այս առաջին անգամն է, յորում Հայ Պարսն մի Անգղիոյ գտանէ Ճշմարտութեան. և յաւելուն. թէ Պարսն Շիրինեան գտնութեան արժանի նաւաստեանութեան անտեսանն ՚ի մարզացն չէր ձեռ ։ Հայք ՚ի Կալկաթա բնակեալքն ՚ի պահել զպաշտօնատար ոք յաղէ իւրեանց, որ առաւել ամեւրուն կէ հանգամանաց ազգին՝ քան զայսր ձեռնարկեցոյ։"

—ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ պակասութիւն է ՚ի Կալկաթա. բայց մեք ազատեմք զՆոր ոյ յորում ՚ի մեծ փոքր ՚ի չափ գերեւի Ջուր, ամեն, կամ պատկառանաց. եթէ պիտոյ ինչ եղէ այդ ՚ի ժամանակի յայտնի։

Սառուգեր անձ կարի արտացոլ օրէն գրէ առ մեզ Նոյեմ 29 թուով.

" Իր Թագուհին վերոյ նշելոց ի իմ տարագրող չհամարեա, ոչ Աղաւաղին, ոչ Տնտեսութեան, և ոչ էր որոյ այլ գրոց կամ տպագրութեանց։"

Թէպէտև չկատարեցաւ մեզ համագիտել Յովսէփ Պարսն Հռչակաւորին Աստուածային Ընկերութեան և հայրենի յորոյն վճարից Պարոնին մեր զսուրբ ուրարած նիւթոց. առնուլն և ընդդէմ՝ պարտիք տպագրութեանն, որով դիտոց թուել նա կգործ մեր յաւէտեան զաւակին իւր։

— Իրաճայի ծերունի ոսկեայ անձ Կերոնս անուն պատուէ ՚ի մէջ ազգին մանաւանդ յաւուրս նուաճմանց մանկութեան առաջ՝ ալրամածոյ յառաջարամ իւր։ — Իւր լոր թէ անխարդ և անպարտիր որ՝ և ոչ մայլ մի ուերի կամ պակաս, որ և զաւակին վարժութեան մատոյց այսր որդւոց դրանդ պարտուն, աղերսական գրեն յօրինել յանուն ծերունոյն. հաւաքեալ եղէ ՚ի ձեռս իւր զվերամատութիւնն նմա մատուցել ՚ի փառս Աստուծոյ. և միահաղոյն ընդ համբոյրս ուխտի շնորհաւորեաց Թէօ իշխանութեան իւրոյ յիշատակ Աւագ շնորհն՝ առանց զձանի զաւանն կոխիլ յայ երրեք. Յաւ իմք յերաւել զի եթէ առ յառաջ հասանի երկրաշարժութեան իւրոյ զմերոց և զարդարանաց դաշանց զարդարուն, զի՞նչ արդ առնել անհրի յաւուրս առաջարդ ծերութեան իւրում, եթէ այլք ընդ այժմ արդարեն իւր ընդ քեան։

— Նոյն ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՂԱՍԱՐ կէ ՚ի 26 Ապրիլի ՚ի Միասպոր. յորում նուագին Մահացելոյ Պարսնայք Ու-

մէօն Սամփսոն հանդերձ որդեկաւն Սամփսոնաւ . և Պարոն Յովհաննէս Մերտաճեանն՝ հանդերձ որդւովն Միքայելաւ . Մաղթեմք նոցա ըղձանգիւտ և գերջանիկ ժամանումն ,

Ընծերեմք հրատարակել առաւելագի Պարոն Սիմէօն Սամփսոնա՝ այր հանրածանօթ և աչալուրջ՝ թէպէտև վտանգեցաւ յաւերժ երկու ամօք յառաջ՝ բայց զտեղի չերբէ Գերապատիւ Տան Երգօրեանց քերաւսերայ . երանի վերստին բանալ անդ զկամատուն ,

Իսկ Պարոն Յովհաննէս Մերտախեան ազգասիրաբար յանձն էառ կատարել զպաշտօնակալութիւն Ընթացեան Ընկերութեան ի Սինկափոր . Ընկալեալք . զի հայրենասիրութիւն մեծապէս վաճառականաց անգլիացի գործակից լինի նմա՝ յօգուտ ընկերութեան այսորիկ 'ի պարծանս մեծական հայոց և հաւաց երկրաց .

— 'Նաւն ՅՈՎՍԷՓ ՄԱՆՈՒԿ արձակեալ յԱպուշեղեան Իշխանոյ՝ նաւեաց ի Բոմպայա . յորում էին Պարոնայք՝ Սամուէլ Գր. Իգիազարեան և Գէորգ Մանկասարեան ի Բոմպայն .

— Մայիս 3. եղ Պարոն Պ ուկաս Գրիգոր Պ ուկասեան՝ Գրիգոր չոգենաւն 'ի Մադրաս՝ աշխարհատեսութեան սպագա . և 'ի վայելս պգպութեան Մերայինց անդուոյն . և բուն հայ տարբերութեանցն . ընթացութեանց առևմք և բարեպաշտութեանցն .

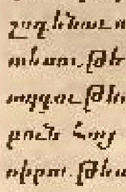

'Նաւն ԲԻՒՆՏԵՆԴ երանէ 'ի Սինկափոր և 'ի Ջին , վասն անցք և բեռնակալութեան գրեա

Առ ԱՐԳԱՐ ԵՒ ԸՆԿԵՐՍ .

'Նաւն ԻՒՍՒՈՒ 'ի Կալկաթա և Վալպարայսօ՝ դոշակը երանեալ 'ի 20 ամսոյս , վասն անցք և բեռնակալութ.

Առ ԱՊԳԱՐ ԵՒ ԸՆԿ.

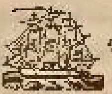

'Նաւն ՍԵՐԷՆԱՏ երանէ 'ի Սինկափոր , վասն անցք և բեռնակալութեան՝ գրեա .

Առ ԸՂԱՐԵԳԻԱՆ ԵՂԲԱՐՍ

'Նաւն ՀՕՒՓԱԻՏԻ ԱՆԱ ՄԵՌԻԻ երանէ 'ի Մադրասին և Բոմպայն .

Առ ԱՆԴՐԷԿԳ ԵՂԲԱՐՍ

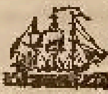

'Նաւն ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՍԱՐԳԻՍ 'ի Բոմպայ . վասն անցք և բեռնակալութեան գրեա

Առ ԱՆԴՐԷԿԳ ԵՂԲԱՐՍ

ԱՐՏԱՔԻՆՔ

— Ի բանի մասնաւոր անսկզբ Պատուելի Պարոն Տաղմի զմեծ գործոց հասարակաց ժառանգութեան . Սը Լորէնս Պիլ աւագ դատաւորաց դ. . անմիջին առաջնորդեր երկր Տէրութեան՝ հաստատել զմեան 'ի հասկացանութ յօժոյեցի նորուն կամ նորաց յիշատակարան . Այլ ակզբութիւն անհասան եկաց այժմ . Լորդ . թէ Գերագոյն Ատեան մայրաքաղաքիս կարողութիւն չունելով 'ի վերայ Տաղմի , գրեաց և աղէ արար կառավարութեան Ընկերեան Հնդկաստանի պազեալքն առ զաւըս կոչեցի այլ կառավարութիւնն անփոյթ եկաց : Սմաէ Հնդքարս Լորգեր . թէ ութեմ Տէրութիւնն՝ որ խնդրաւ և փոյթ չըտարաւ . պարտի վճարել զմեան . որպէս 'ի բանի սովորական խորհրդակցութեան յիշատակարանին Մադրասայ՝ պարտաւորեցաւ վճարել կառավարութիւն անդրոյն .

— Իրերքին մեծամեծ վաճառականք Ամերիկացւոց 'ի Կալկաթա՝ անկան , և առնք ապահովութեանց պզրկեցան 'ի հիմանց . Իւ. յերաւ զորմանմանք թէ մի տարապարտութիւն ունի դիզդն . որ յայսքան դարուց

Հեռաէ մի ծագմնի վտառակեալ պնակալու-թեանց՝ այսօրինակ խորգակութեամբ ատամեալ կեանս ։ Մ՞ր սուտ այսու-հետև. հասար նուիրել կարէ նոցա՝ ընդ այսպիսի հանգստանաւք ։ Չի՞ք աստ ընաւ ։ ոչ ապահովութիւն ան-ձանց ։ և ոչ իսկ ստացուածոց ժո-ղովրդեան՝ ի ժամանակի պղտորութեան այսմիկ ։

— Լսի թէ՝ Լորդ Դէլհաուզի՝ փոխարքայ Անգղիական Հնդկաստանի թերթս հրապարեկ հնդկաստանեաց անձան-ցին՝ որ բազկացուցանեն զկարծաւորս յուշարկաւս զնէ զնոտս և զհորհուրդս նոցա զիրօք ծայրագոյն կառավարու-թեան աշխարհիս ։ Ընծայեալք և ա-զգեն եւ անձինք ։ զի զէթ նորա խորհիլ և խնամոտ կառավարաւք թեթևացին ամէնայ աշխարհիս Հնդ-կաց ։

—՚Ի վերջէ պատմնոյն արութիւն սրտից և պերճ օրինաց յանձինս իւ-րեանց հաւաքեալ երից զաւառաց Գերագոյն Ռուսին մայրաքաղաքին՝ վճարեցին զերկրաւորումն սմա Միսուասմ սնունդ, որ զօգնս երից անմիջաց ձե-ռնեալ էր ՚ի ամենայն՝ ՚ի կարողանն և ՚ի խնդր ։ Մեանի յուսոր երկուշա-բաթի զինի մեծի Զատկին կարկու-ցին զնա ՚ի մեծի Հրապարակին՝ որ յանդիման բանդկին մեծի ։ Խուժանն ՚ի վարուց հեռաւ զկեանս յայսօրի-նակ պատուհասաւ արգարութեան՝ գը-րեթէ զուարճացեալ. ժողովեցաւ բա-տանդել զնոսն ։ Իսկ բազումք ՚ի նո-ցանէ ընդ ունչեան մանուկին ։ թէ Միսուասմ այլս երկու կարացս ։ և մե-ռանին փոխանակ ։ Իսկ Օղաւզա՝ որ գծագրաց ։ Տրովին՝ որ գրեցի և Ֆէնի-լն Ռանեք՝ որ դաշդ մի և զաշխարհ. մանդադանոյն կարուսին ամոթալից եւ խայտառակութեամբք՝ զի՞նչ պատժի

և պատուհասի արդարութեան հան-դիպել ունիցին ։

— Լոնդոնաւորի Պարսնաց կնքօրա-յոյ և Ընկերաց ընկալեալ ՚ի կող-մանէ վաճառականն նոցա Սուլգիս 50.000 ՚ի բաց պաշտօնս ։ Բազում զանիւք և աշխատութեամբ մերժա-կալ եղեալ՝ մանկայս քննութեան Գերագոյն Ռուսին մայրաքաղաքիս ։ և ՚ի լինել զատին երրն ոչ ներկա-յացաւ յանցաւորն՝ առեալ զատաւո-րացն աղատ կոչեաց զերաշխաւորն նո-րան ։ և մի ամն յանձնակնաց անուի ասաց զմիւսն պատասխանեցին՝ թէ այլ եւ չէին պէտք ինչ վկայութեան նո-ցա ։ Իսկր ՚ի բաց գնացին նոքա՝ ՚ի ներքս մտեր եմուտ Լոնդոնաւո-րին ։ և այնքի մեպքա պատրաստի չէին՝ առեալ զատաւորացն մեծագոյն յանձնեցեալ ՚ի վերայ նոցա ։ այլ թա-զին զաստատն ատենի հրամանի իւրոյ՝ պատուելեաց խորհրդոյ իրաւարարաց որպէս կոչեցանել զնոյն անդրադարձ՝ մերոց յանցանաց ։

— ԽՈՆՈՒՆ ԲԵՆՔ կամ՝ Մնութեան Սեզոնայ մաղմ նոստ վերանին յա-ւուր շաբաթու ՚ի 29 անցեալ ամսոյ և երից զաւառակս զինծակ բամա-նորդաց ։ զի առաջնորդք կառավարու-թեան նորա զկեանս հասարակաց եր-րան յերան և եւթն հարիւր հազար ռուփիս և բամանորդք վճարել Ռուս-նի մայրաքաղաքիս պարտաւորեցան առնել զայն յառաջանալիւր ՚ի բե-ռանց ։ Սոսցուանք կոչին մեքենայն՝ 4200.000 եթէ և՛ զնարին ՚ի ձեռս բե-րել հնարին ինչ լինելոյ ուրեք ։ Երբեւ-իցէ ամենք Անգլիացւոց սնանի՝ խոյս եառեն ՚ի հայրենիս ։ յերեաց օրինաց փախչելով դէպ ՚ի Հիւսիս մերը նոցա, Իւ երևելիք յերկրականաց՝ ուխտե-ցին ՚ի Բնաքին՝ չարմել զնոր սրա-

մասութեան Կոստանդնեայ ի վերայ Նապոլէոնեան Թագաւորի և Համօրէն ազգին նորա ։ Մեծ չուչու էր և հուշուն զամենայն ինչս իւր ճգոսելու կամ մարդկեան արարեալ յաղթանակին հեղձացուցեալ․ կեցցէ ի կեղծիս երեսաց՝ կեցցէ յաղթանակս ազգաց՝ և կեցցէ յետղուժս ի բերան, թէ ինքն ոչ ունի ինչ տեսանել զան զորինս պարագայածութեան յաչոխս․ և զան զուտեալ և լուծս ի սրտի՝ յանխորս․ Քանզի մնոյք ի գերոյն և պարագայից յորս անկանի, որ թէ կամն և թէ ձևան՝ սխալս ամն զնեղմնոյն․ յորմէ ոչ ինչ ձաշակեալ․ աւելն ինքնանք․ Այս յիշոյն յղփութեանք, և ամենայն առաջևանդք ՚ի ժամանակի այսմիկ, որ փախչել ոչ կարէն․ ասաց և ամենայ ծպտած ինչ Համերոյ Հանգամանքն զգուշեալն․ և յանկոյն զարմանան ՚ի վերայ անմնութեանց իւրեանց՝ որով այսքան Հաստա նաւիրեցին զասականս Պարիսոյ ։

Հոգւոյ թէ մի միայն անհատ զնային յազգի մերում միամտութեամբ զոան ազգէ որ յայս մարտ խարդախութեանց․ ակնունիմք ՚ի շնորհաց Ամենակալին զի ազնիւն նմա ընկերանալ ՚ի բոց կրակի այսր։—

Կասկածին այս և այլք․ բայց զոգջեր թէ բացարձակն էր՝ զի Նշանաւոր Պարոն մի յազգէ մերմէ՝ կարող զօրավ շարժին և յեղյեղք իւրովք միայն արարին անձին և գիտութեան ընկերին՝ եթող զնի․ Նա թէ Համաստեղեալ արար զօժիտս զընտրոց իւրոց պաշտպանութեան մնացնանցու փառաւորն իմիք ազգի մերոյ՝ երբե յաւուր թէ նոյնին զննալ էր ասան զանձինս ինչ սերգանոյն՝ թէև յերբ անհան․ անկաւ ՚ի վերայ ՚ի գրուծն արգարոց և մեղաւորաց․ և շարադըբեաց ասալչի նոցա զշարական յեշացուցն․ մինչև եհաս բանն ՚ի լուր փառաւորական այնորիկ և զայրացոյց զնա ծախել զզանձին սերգանոյն․ և փոխանակ այնր զնել և զնել ՚ի պաշտօնի ըղձացական Տէրութեան․ Օ արդեօ որոյմն հայ ըյն, Ո՜վ—այն։

— Պատարան մեծապատիւ ՚ի ծոյն Թիֆլիզի արգել անմնեցանն յուանել ՚ի Ջրանցս Համարակոց․ բայց ձիթոս և ցաւոս Հնդկին՝ որդէս նա և մշտամիւրոս Մոսկովատկոյն խելաթեւեցաւ․ բանն․ ասոր և առաջնոյ՝ որք առ ոսս Հորին պշրանմին՝ ասին թէ էին ներկածուք և ձիապանք նոցին իսկ զաւառացոյ ։

— ՚Ի Մուշթան՝ Միկք ազգին ընծայս Ընդգրկացուց անաս՝ ի գըլխաւորաց․ Իւ որդէս յի՜ զի որին՝ Հայաստանեա՝ ՚ի Փիշաւուր։—

— Զին վերահասն առնել ընդ Ընդդրկացոց՝ մեծաւ զաւ ապահովութեամբ․ բայց ասէ թէ՝ Տեղակալին ակըն ընդ անձին արար, և առանձ ընդասանման․ և Բեհմրաոց Արասխարոյ մեծապէս Հաւանեալ անձին՝ յանձն թէ "բարբառոյք՝ որք բանն ոչ ուսան, զանձ անսոյ ալքանն։"

ՄԱՆԳԻՐՔ

— Պարոն Ա․Պ․ Յովհաննէս զրէ առ մեզ ՚ի Մադրասոյ՝ թէ Համեղերձձեալ իւր Հրատարակել ուղ․ մխագրութեամբ գրոմարութ իմն ԲԱՆԱԱԼԻ անուն զանդակեալ թէ այլք փոյթ յառաջան այնինչ Եգիպտոս նոցա մինչ յերեկ բանեցի․ Իւր խնդրէ ՚ի մեզ պաշտպանել զառաջարկն իւր առ Մերազնեայս ՚ի Հնդկիս։—Նոր թուեցաւ մեզ այս, և պճնեցն ՚ի ծախսում

զնի պնդոյ համեմատ. վասնորոյ զամե-նայն զհրատարակութիւն մինչև առաջուք զհնանուարն ՚ի բան ի բուն յայտնութեան.

ՊԱՐԹԱՄՕՏԱՆ

ԹՈՒՂԹԻ.

— Լուսնի նուաճք, և առաքեալական լուսաւոր զաւանանք: Զվաներն ազգից և ազգաց միայն կարգեցաք զուշանակ, եթէ բարեբարն Աստուած որոմի յոյ իւր մեղ և ուխտապահիցս բարեաց լինել և բարելից առ յաւիտ.

՚Ի մեռոյ դէր երեա ՚ի նոր Ջուղայ. յորում մայրն հարստակեալ դիւթէ արտասուօք հեծութեան ասելոյն ասելով՝ "Թէ յերից ամաց հեռէ կարող Թագ առակասաց զբութեան որոյ այն ախտեալս." Իւր որ մեծագին ամբոխեաց զարամութիւն առաջից մերոց՝ մակաղեր նորան էր պարսիկ զօրս աւղղելով առ Աշա միրզա Շիրազի Պարսից վաճառական տեղւոյս.—Ընդէր արդեօք.— Այսմիջն ամենապատուական Հանդամք մի ՚ի Լուշեա՝ կոչատեալ ըն-փայտակեն, առեալ ևնն ՚ի նոցանէ զգրեանն. բացեալ, ընթերցեալ և անհետ խոկ արտաքեալ. Հայք եննօքա, և զանունն Պրիստոսի կեան ՚ի մեռոյ ինքեանց. բայց և այնոքա՝ առարժանա ազգին և անարժանագոյն հոգասայն արարեալ՝ օրորառարեն զազգ և զնեստեան իւրեանց առաջինել առ Պարսիկս առաւել քան յաներեա իւրեանց. և զեւ առակալին առանն զղուանակ ՚ի դշխոյս իւրեանց. զեւ՞ յամաջե՞ն Հայ կոչել. և Պրիստոնեայս. Ամե՞թ. և հաղորդեա համար անդամ. զի առա՝ նոյն խոկ Պարսիկ վաճառականք շնորհիւ ազգիս մերոյ ուղղին գնալ և գալ և առեւ իւրեանց ՚ի ձողէ մինչև ՚ի ձող. և ոմք՝ ըն-սանիւք նոցա ՚ի չորքս Պարսից ուղղին այսր զբարեպաշտս իւրեանց.

Եթէ փոխանակ Ջանայոյ որ ունէր համատարածութեամբ և քաղաքականութեամբ զարգանալոյ և ՚ի բուռն համաշխարհային վաճառական առաւել Աշխարհս մեզմէն աշխարհական պէտ՝ որ բառ որէ յետս ընկերեցին՞ք. և զայսս մեր առաջի ստորոյ բանալինս, անձանց և ընկերաց անձամբ. զենոյ առ-բեամն անն կայոյս ք ազգային յառաջադիմութեան. զենոյ յոյս պարծեացոյց ազգային նորոգութեան. զենոյ և Աստուծոյ ՚ի մերոյ մեր զզթութեանցն:

Արդ, եթէ զամենայն եղանք. առ-զաչեմք զամենայն մերոյն Պրիստոսի. դարձ բանալ մտանդամ դէպ ՚ի Հայս և ՚ի Հայս ազգի մերոյ, զարձ բանալ Մխիթարեան և ՚ի հաստ եկեղեցին, և խնայել զէթ անուան ազգութեան. և մի այսորինակ փորաք որդասունք աշխարհի լինել, և զհետութիւնք գերացեալ ծերոց.

Աղերսեմք մինչ առաք զայր Պարսիկ քան զՀայս հաւատարիմ.—՚ի կորուստ եկեղեցին մեր այսպիսի կեանք.

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ

ՏԱՏԵԱՆ ՏՈՒՆ.

՚Ի թիւ. 303 Աւետարան Ալեքսանդեան աշխատութեամբ ընթերցանումք թէ՞

" Բարեգործութիւն Տատեան Յակոբեանէ Աստուածոյն (որոյն Օսմանեան խառնակարութեան Հայաստանու միածնութեան պաշտօնին մի նորոյ հանդամանքներ զաւ թիւն ընկեր ամենաժիղն ճանաչուած էմք.)

ծառ որևոր Վ. Էննա ժողովրդապետէն ամբողջ․ Միխիթարեանց Երեմեայարդ միաբանութեան վան- քը պայծառութեան դրուած է․ և իւր ամէնայնին շնորհակալեկի արգասաւորութեամբը բարեմտութ է քանի մը ուսումնասիրական ազգասէր յանձնա- րարութիւն ընել մեծաւ միաբանութեանց որոց- մէ մեծ ընդհանուր պատմութեան գրքի մը հրա- տարակութիւն է․ որուն մէջ այսոր պարունակուի պատմութիւն և ազգային պատմութեան հանդիսաւորու- թիւնք․ և այլն։”

Իմանալով երեկոյ Ռուսաց Կա- թառեան՝ և յերևան ընծայէ։

“ Բարձրապատիւ ՏԱՅԵԱՆ ՅԱԿՈԲՈՍ Ա- միրային հայրենեաց անունը․ երևելիքն զդամբին հա- մեմատ՝ այժմ արժանի է ասել զգով արժանաւորու- թեան։”

Իւ մեզ ասեմք՝ է ,— Բայց այս- չեմք ցուցանել մեզ, թէ ուսումն ասել բաւական այնքան մեծ և հայրենաւոր անուանն, այնինչ զատգիտենք Պօլսոյ՝ Օսմանեան՝ և այլ և այլ աշխարհաց, գոյին ձգտան։ Իթէ չերկինն նո- քա զմեղանչանաց պատմութիւն մի կա- ցել ընդ ազգային պատմութեան, հաւատար արժանաւորաց Հայքն Մի- խիթարեանց ի Վենետ՝ գէթ ուսա- նէին նախ գեղ ի հաւատարութիւն հաւաքմանց․ և Բարձրապատիւ Ամի- րային փառաւորել զանուն Հօրն Հե- զինակի․ Իթէ համարեցինք զայս՝ ցոյց սիրայի համառոտ ազգասէ- րութեան խնամոցն, յուսամք եւ զի և Վենետ նախնին չափով գնելոյ՝ շա- փելի նոր պետ․ատարմութիւն իւր։

Բայց եթէ դարձեալ, բարեք բա- նայաք ՚ի ՏԱՅԵԱՆ ՏԱՆՆ առ ՏԱ- ՏԵԱՆ ՏԱՆ, թէ՝ և միւս Եգիպտին ծգտնեք կարօտելն համառոտ ձեռա- հոցն՝ ոչ ինչ բնաւ մարմնեղէնից։ Իթէ Տերանց նիգակոնք՝ Տիրուհեաց ա- զնուեք այնորն, Իբրև առ Տան և Տերոս հաստատեալ խոսելն, ակնկալեմք զազգութիւն մեր՝ և զորինն երկրաց մերոց, և զնկարուն խնդրեմք բարօ-

զեղ՝ թէ զմին յերևոյց մերոյ բարձի թողի եբանել, և զմիւս մանրամորէն փոփոխել՝ ըստ հանդամնութեան ոչ լի- դուն է։

Բանասիրական

Գովելու ի ձեռս եկաց մեզ թղթ- ատարական մի ի Մեծն Խորհուրդ՝ աշ- խատասիրութեամբ Հ. Պետրոս Վ. Մինասեան, որ թէպէտև ոչ առա- ջինն յաղագս միոյ, և ոչ իսկ գա- րուն՝ սակայն առաջինն համաձայնեալ Մեծ Խորհրդն Ներսիսի և պահանջէ զննու- թեանց մեր, որ և յայտնակալութեամբ ոչ թերանայ տալ զհամառոտ քաղցրութեանց։

Ընթանեմք զի չէ՛ք որ ծնաւ կա- տարեալ, և զնշխարահն խնդրելով Հե- զինակին՝ ասեմք, զի ընթերցողք զայս Խորհուրդ՝ և ի քաղ նմանապէս յարգա- բերեցէք.— Յուսամք՝ և մեծարելին ըն- թերցողք, բայց և դարձեալ յորձա և ի թմբերն անդադար.— Թուելի իմ թէ ազնուական իցէ գործն, Իբրև էր մեզ ամեն Ընդհ, յանձնառեալ անհնարութեամբ քան զհրաշ Ձ․ ... որ երգեաց ի Սուրբ Յովհաննես տպագրեալ զՊետրո- սու, և երևեցեր յետս կալ ի խորհր- դոյ՝ զի մի երգիծաբանից զամենայն Ս․- րոյն Խորհուրդ՝ ... Աշխարհանիս իւրև զերդ վարժեալ ի ցայց՝ խորհրդեալ եր- կրպագանաց մանկանն Օրէնքն պատարագամատոյց միել և ակրութիւն յարդարել, Խորհրդեալ ի մերոյ նա- րս՝ երկրի պղատ ատաւ զատամնոյ՝ հանդ ի մերոյ միանաւոր թուեն, և ի մեղքին հարուած կենաց՝ խոսել երկրի զար- բանն՝ որ պետամնոյ յաղ բերել զանձնաց բարեկամին՝ թողտուել յանկիանիկալ զնա։

Համարեցաք եթէ ընդ դուռն մըտեալ՝ բարւոք եւս համեմատագոյնք հըրաշակերտաց շինուածոյն, ուստի և յառաջագոյնն ուժ տուեալ՝ զառաջ ցն որբոցն Գրիչ մեր՝ մեծադն կարգեալ ի թատր՝ հայոցս տուեալ ընթացս և զբօսանութեան եւր, պիտանի ամենայն ի բաց մերժեալ երբեմ աշխարհական արուեստ. — Պաշտօնք արդարև պիտանութեան զոյս ի վարդապետն չափ կենցաղոյ. ապա ոչ՝ ո՞ զինչ եթէ փոխանակ արժէից նոցա՝ զի՞նչ ունիք չարժել.

Այլ այս յաւէտ անարգելի բացութեան բարուց Եւրոպացւոց են արդարեւ՝ յորոց մէջն որպէս եւտան՝ եւ գրեաց Հեղինակ մեր. Երևելեան պարկեշտութիւն պատկառանս ամէ ի մերոյ անապականութեանն ի մարդկանէ անդամ. լինել աչօք ցոփութեան ի մայրն աղխարակ՝ ի սուրբ մեծանալ որդւոյ. ի հարսնն ազատ՝ յորք 'ի մերայ առն սերմանս. ի քոյրն թևալքեայ՝ յորհաս եղբօր կարօտելոյ. Ուրեք զնին արդարև՝ ոչ եթէ թատրականաց մէջն՝ այլև առաջածարան քաղաքաց եկեղեցւոյ իսկ.

Եթէ Վ. օրինաց և Վ. ողջմտաց բարոյք և համառօտք կայէ աշխարհ ամենայն, զորոյշ թող այս կանոն ընդհանուր՝ ամենայն գրչաց. իսկ թէ ոչ՝ ուրեմն՝ քերթողին կանոն չիք. Որ չկարիցէ համել, համեցել և հրահանգել՝ քերթող չէ. — Բերթողն ծնանի և ոչ թէ կերթի. — Հա, եթէ մաքսափոխ մարց նոցա ախորժակք նկրն ուսեալ գայն կանոն, և ընդ որեան և չիւրոյ անցուցանել ի մանկանս բերանոյ՝ մեք ներհակութիւն չունիմք.

—ՄԻ ՄԱՀ ԵՐԿՈՒ ԿԱՆԱՅ. Բամաբայք թէ. Պառսկական Բաղտամիոյն Մ. Եննեայ 1847 ամի՝ մի զնի մեոյ չարերով զտադրայքն լցալ էր, զործոյն ամենեցուն՝ ուներ զանուանս 'ի գործոց նոցա. բայց յորժամ համանէ ու հյուր Հայոց Մ. Եննայի՝ որդեւոր ծնողի ոչէս, կամ աշակերտաւէր վարժապետի 'նման՝ քարոզ պատուերանի հարկաւ ախտանեօքն գերապանցել զամենեքումբ. "Եւրոպացին յառաջ պիտի համբաւի Եւրոպական լուսոյ ծնողք և ձեռն կերպով տարածել աշխարհ." Մաղթեմք նմա հասարակծին համանել, բայց պէտ եւ մերք զորով ոչ կարեմք ոչ նախանձել շնորհացն. Մեք մի բուռն ժողովուրդ. տուր, եւ ամպաւոր հայրապետութեան տանել կարաւոք այսպիսի որդեաց հայրութեան և խրատու՝ քան թէ Հայքն ժողովուրդ բաղդաւորեալք. և կամ լուսցելն յամեն երկրին մերոցնալ.

Պատ աստուածն էն ... — Համբաւ. — Վանն 'Եզգոնէ, որպէս և զնացեր. — Ալեքսան բամբ կերք. մինչ ուսանիս. զի որդի անխուռ եւ դու.

ՀԱՆԵԼՈՒԿ

Ունիմ անդրգուեխ մերկանք եմ.
Եւ մինչ ձինչուե երա են է մի կատակ.
Ցաւոր թէն երկայն, պէտ յանկն ազատեմ,
Եւ զիմ զենք մեզա ի քարոզ ածեմ.

ՏՊԱԳՐԻՆ ԼՈՒՐՔ

ԾՆՈՒՆԴ

Տիկին Ընձա Ակրոսեչ Ս. Յովհաննեան ծնաւաւոր է Մայ 5.

ՄԱՀ

Օրիորդին Մարիամ Եղակեղ Զաքարեան ԶԷր Եղաւբեկեանց ի հասակի 5 ամաց և կնոջ Մայ 4.

Օրիորդին Մարգարիտաուն Մանուկ Զօրաքեան ի հասակի 7 ամաց.

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՈՐԲԱՆՈՑԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Մ. Գ. Թաղիադեանց Վ. Եղանեան